

Tanulságos igék

A pénz azt eredményezheti, hogy javulnak életkörülményeink, javulhat az orvosi ellátás. Jézus pedig azt akarja elmondani: a földi javak még egy negyedórával sem tudják megtoldani életünket. Amikor jön a hazahívó szó, akkor nem számít, mennyi a vagyonunk.

2.

Jobb volt, mint egy rock- vagy popkoncert!

7.

Pályi József maradt az elnök

8.

AZ ERDÉLYI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET GYÜLEKEZETI LAPJA

ÜZENET

XXX. ÉVF. • 02. SZÁM
2019. JANUÁR 15.
ÁRA 1 LEJ

Abrudbánya: egy 37 tagú gyülekezet tervei

Szórványban nem mindennapi jelenség pozitív gondolkodású és jövőt tervező értelmiségiekkel találkozni, akik nem siránkoznak, hanem azon törik a fejüket, hogy a maroknyi magyarságon milyen módon tudjanak segíteni. Ezért volt kellemes meglepetés Abrudbánya református gyülekezetébe ellátogatni, ahol Ladányi Sándor lelkipásztor és Kopenetz Loránd főgondnok vezetésével nemcsak a városka egykori magyar múltját idéző főtérről ismerkedhettem meg – a Mócvidéken nincs még egy olyan város, ahol a főteret három magyar templom, a református, a római katolikus és az unitárius uralná –, hanem az egyházközösség visszaszerzett és felújítás alatt álló épületében beszélgethettünk a 37 tagú gyülekezet hétköznapijairól.

Kopenetz Loránd gondnok a mintegy hatvantagegy helyi magyarság mindenese. A református és a katolikus egyház gondnoka – apai ágon katolikus vallású –, de az unitárius templom dokumentációja is nála van. A mintegy 30 magyar szavazat mellett további 240 román szavazatot kapott, így lett Abrudbánya független önkormányzati képviselője. | 5.

Fotó: Makkay József

Kató Béla maradt a püspök Kerületi választások Kolozsváron

| 3.

Fotó: Kiss Gábor

A keresztyén értékrend szolgálatában

Beszélgetés Ábrám Tibor miskolci iskolaigazgatóval

Ábrám Tibor, a Tiszáninnyi Református Egyházkerület főgondnoka, a miskolci Lévy József Református Gimnázium igazgatója, nemrég egyházkerületünkben járt. Ebből az alkalomból beszélgettünk szerteágazó tevékenységéről, a református egyházban betöltött tisztségeiről, a felekezeti oktatás helyzetéről, a református egységről. | 4.

Tanulságos igék a példázatokról 17.

„Így jár az, aki kincset gyűjt magának, és nem Istenben gazdag.”

Lk 12,21

Igazi gazdagság

Valaki Jézushoz jön, és elpanaszolja fájdalmát, hogy a vagyon megosztásakor testvére becsapta. Gyakran fordul elő az emberek között, hogy a szülők halálakor nagy a harc a vagyonért. De nemcsak ilyenkor van gond, hanem főnök és munkás, a fizetések és az árak, az adás és vétel esetében is, egyáltalán ott, ahol a földi javak elosztásáról van szó. Mert osztózáznál ott mindig van élelmes és élheterlen, erős és gyenge. Jézus tudta, hogy az állandó harcban hogyan oszlanak meg a szerepek. Azt is tudjuk, Jézus a kismemizettek, a gyengék oldalára állt, és harcolt azokkal, akik másokat kihasználtak. Milyen kemény szavakkal beszélt a farizeusokkal, akik nehéz terheket raktak mások vállára. Ismert példázatában jajt kiáltott azokra, akik bíborba és bársonyba öltöznek, de közben elnézik, hogy a szegény Lázároknak betévő falatja sincs.

Jézus idejében az ilyen ügyekkel az írástudókhöz mentek, ezért gondolta ez az ember, hogy a Mester bizonyára segíteni fog rajta. Nem volt kétsége afelől, Jézus az ő pártjára fog állni. De itt mégis valami meghökkentő dolog történik: Jézus elutasítja őt, mégpedig ezen szavakkal: ki tett engem bírónak és osztónak?

Ezzel a válasszal nemcsak az ember, hanem mi is egy talány előtt állunk. Vajon miért nem foglalkozott az ügyvel? Valószínűleg azért, mert sokkal mélyebb dolgokra akar rámutatni. Ez az ember földi dologra gondolt, és nem is sejtette, hogy Jézus sokkal többet akart adni neki. Arra az örökségre gondol, amit ő maga hozott el, Isten országának a gazdagsága és dicsősége ez. Most már érthetjük: az ember úgy el volt foglalva az ő kicsinyes földi bajával, hogy nem hallotta meg azt a nagyszerű igehirdetést, amit Jézus Isten országáról mondott. Ezt az embert a követelt örökség elnyerése visszatartotta annak a mennyei örökségnek az elfogadásától, amit Jézus ajánlott fel neki. A szegény ember néhány árnyai földterületért küzd, és nem veszi észre, hogy Jézus neki egy egész országot akar adni.

Így van ez velünk is. Sokszor panaszkodunk, hogy valaki becsapott, és nem vesszük

észre, hogy a mennyek országának kincsét veszítjük el közben. Ez az elutasítás keménynek tűnik, de irgalmasságból fakad. Jézus sajnálja az embert, ugyanakkor mélyen megrázza az a tény, hogy a földi vagyon a mennyei örökséget veszélyeztetheti. Ezért odafordul a tömeghez, és a következőket mondja: meglátsátok, hogy eltávoztassátok a telhetetlenséget, mert nem a vagyonban való bővelkedésben van az embernek az élete.

Rendkívüli kihívás ez számunkra. Mi nem akarjuk ezt Jézusnak elhinni, s idézzük a gyakori mondást: lélek, lélek, de miből élek? Mi is a világ szerint gondolkozunk, amelyik azt mondja: abból élünk, ha bőven vannak javaink, jól be vagyunk biztosítva. Jézus ezért mond példázatot, amit az ott lévők közül senki sem tudott többé elfelejteni. Mintha éreznél, erről többet kell mondania, s ezt egy példázatban is kell szemléltetnie. Valahogy úgy van ez, mint a méreggel teli üveg: nemcsak ráírják, hogy életveszélyes, hanem halálfejet is rajzolnak rá.

Az a rendkívüli e példázatban, hogy olyan embert ábrázol, aki jól tudja, mit kell tennie. Ő a józan paraszti észre támaszkodik, hisz ha sok a gabona, újabb csűröket kell építeni. Ez az ember gazdálkodásból doktori fokozatot kaphatna, de Jézus azt mondja neki: bolond, még ma éjjel elkérlek lelkedet. Ez kemény szó, mégis irgalom van benne. Jézus ezzel figyelmezteti a tömeget, de intést ad a mindenkori ember számára is. Rádöbönt annak az öncsalásnak a lehetőségére, amit épp a vagyon okozhat.

A földi javak olyan illúziót adnak nekünk, mintha meg tudnánk ezekkel életünket hosszabbítani. Mert a pénz azt eredményezheti, hogy javulnak életkörülményeink, javulhat az orvosi ellátás. Jézus pedig azt akarja elmondani: a földi javak még egy negyedórával sem tudják megtoldani életünket. Amikor jön a hazahívó szó, akkor nem számít, mennyi a vagyonunk.

De még egy másik dologra is figyelmeztet ez a példázat, és ez az, hogy a földi javak nemcsak hogy nem segíthetnek földi életünk meghosszabbításában, sőt hatalmas kárt okozhatnak nekünk örök életünkre nézve azáltal, hogy üd-

Bibliaolvasó kalauz

FEBRUÁR

1.	P	Jer 50,29–46	Jn 5,31–36
2.	Szo	Jer 51,1–19	Jn 5,37–47
3.	V	Jer 51,20–40	Jn 6,1–15
4.	H	Jer 51,41–64	Jn 6,16–21
5.	K	Jer 52	Jn 6,22–27
6.	Sze	JSir 1	Jn 6,28–34
7.	Cs	JSir 2	Jn 6,35–40
8.	P	JSir 3	Jn 6,41–51
9.	Szo	JSir 4	Jn 6,52–59
10.	V	JSir 5	Jn 6,60–65
11.	H	Ezsd 1	Jn 6,66–71
12.	K	Ezsd 2	Jn 7,1–13
13.	Sze	Ezsd 3,1–7	Jn 7,14–24
14.	Cs	Ezsd 3,8–13	Jn 7,25–30
15.	P	Ezsd 4,1–16	Jn 7,31–36
16.	Szo	Ezsd 4,17–24	Jn 7,37–39
17.	V	Ezsd 5	Jn 7,40–53
18.	H	Ezsd 6,1–12	Jn 8,1–11
19.	K	Ezsd 6,13–22	Jn 8,12–20
20.	Sze	Ezsd 7,1–10	Jn 8,21–29
21.	Cs	Ezsd 7,11–28	Jn 8,30–36
22.	P	Ezsd 8,1–23	Jn 8,37–47
23.	Szo	Ezsd 8,24–36	Jn 8,48–59
24.	V	Ezsd 9	Jn 9,1–12
25.	H	Ezsd 10,1–9	Jn 9,13–17
26.	K	Ezsd 10,10–44	Jn 9,18–23
27.	Sze	Neh 1	Jn 9,24–34
28.	Cs	Neh 2,1–10	Jn 9,35–41

vösséppótlékká válnak. Ez az ember nem azt mondja: én hasam, sok javaim vannak, hanem azt: én lelkelem. Ezért is mondja Jézus: te bolond. Hát itt a te lelkeledről van szó, amely léleknek nem sok évre, hanem örök életre, egy egész örökkévalóságra van szüksége. Hát azt hiszed, hogy a te lelkelednek semmi másra nincs szüksége, csak teli csűrökre? Vigyázz, mert a földi dolgok elterelik figyelmedet a mennyei örökségről.

Jézus személyesen mondja: te bolond. Ő minket akar megszólítani. Két ember áll előttünk. Egyik sem rossz. Az sem, akit becsapott a testvére, és az sem, aki nagyobb csűröket akart építeni. Mindkettő jóra való és becsületes, de mindketten a vagyon bűvkörébe kerültek. Lehet, nem egyszerre, hanem észrevétlenül és fokozatosan. Jézus nem mondja azt, hogy ne törődj az örökségeddel, ne építs nagyobb csűrűt. Csak odakiáltja: ember, vigyázz, én is kínálok neked valamit! Romolhatatlan, szeplőtlen és hervadhatatlan örökséget, ami a mennyekben van fenntartva számodra.

Jézus is tartalékot akar biztosítani, de nem sok évre, hanem egy örökkévalóságra. Boldog az, aki ott lesz vele Isten országában, és ott élvezheti mennyei örökségét.

(A példázattal kapcsolatos keresztretjvényt lásd a 6. oldalon)

Kórházlelkészek Erdélyben

• KOLOZSVÁR

Buzogány Emese, Megyei Sürgősségi Klinika
Elérhetőség: e-mail: buzoganyemese@gmail.com,
tel.: 0740-368663

Balogh Gyöngyi, Onkológia

Elérhetőség: e-mail: gybalogh@gmail.com,
tel.: 0740-295770

Erdélyi Tünde, III-as belgyógyászat

Elérhetőség: e-mail: erdelyitunde68@yahoo.com,
tel.: 0740-202151

• MAROSVÁSÁRHELY

Korodi Csaba, Megyei Kórház

Elérhetőség: e-mail: csabakorodi62@gmail.com,
tel.: 0723-331317

Lakatos Gabriella, Megyei Kórház

Elérhetőség: e-mail: lakatos.gabriella@gmail.com,
tel.: 0746-091941

• BRASSÓ

Magyari János, Megyei Kórház

Elérhetőség: e-mail: magyarioan@yahoo.com,
tel.: 0721-564553

• SZÁSZRÉGEN

Szép Ildikó, Városi Kórház

Elérhetőség: e-mail: szep.eduard@yahoo.com,
tel.: 0726-529977

• BÁNFFYHUNYAD

Lukács Margit, Városi Kórház

Elérhetőség: e-mail: lukacsmanyika@yahoo.com,
tel.: 0724-056691

• SEPSISZENTGYÖRGY

Orbán Edit, Megyei Kórház

Elérhetőség: e-mail: edit.orban@yahoo.ca,
tel.: 0729-807973

Kató Béla maradt a püspök

Egyházkerületi választások Kolozsváron

Választói közgyűlésen döntöttek az Erdélyi Református Egyházkerület küldöttei december 14-én a vezetők, tisztségviselők személyeiről a következő hatéves mandátumra. A püspöki tisztségre továbbra is Kató Bélának szavaztak bizalmat.

Fotók: Kiss Gábor

Az egyházkerületi választói közgyűlésen 121 képviselő adta le szavazatát

A hatéves mandátum elteltével szinte teljes létszámban gyűlt össze az egyházkerület közgyűlése a kerületi választásokra a Bethlen Kata Diakóniai Központban Kolozsváron. Az egybegyűlteket Fekete P. P. János egyházkerületi főgondnok köszöntötte, majd Berszán István, az erdélyi egyházmegye esperese tartott áhítatot.

Kató Béla püspök az eredményhirdetést követően köszönetet mondott a közgyűlésnek, hogy újra bizalmat szavaztak neki. Mivel öt év múlva eléri a kötelező nyugdíjkorhatárt, a csonka mandátum lejártával, egy évvel ko-

rábban kell összehívni a választói közgyűlést. A püspök rámutatott: a megújulás, reménnyel teli jövő ünneplésekor valójában Istennek kell hálát adni, őt kell ünnepelni. „Fontosnak tartom, hogy mögöttem olyan közösség áll, amely úgy gondolja, szükség van rám a munkában. Ez jelentős biztatás, üzenet. Az elmúlt mandátumban voltak tévedések, hibák, de igyekeztünk tudásunk szerint a legjobban végezni a szolgálatot. Mindazok, akik feladatot kapnak, tisztséget viselnek, fontos, hogy munkájukat szolgálatnak tekintsék” – jelentette ki a püspök, aki a tizen-

öt egyházmegye egyedüli jelöltje volt, és szinte egyhangúlag szavazták meg a jelenlevők (121 küldöttből 119).

A püspök hangsúlyozta: feszültségekkel és akadályokkal teli korszakban szolgálnak az egyház tisztségviselői, hiszen már nem is vagyónának, javainak visszaszerzéséért harcol az egyház, hanem a korábban visszaszerzett javakról is le kell mondania. „De olyan periódusban is élünk, amelyre az elmúlt száz évben nem volt példa. Az anyaország segítségével rendkívüli támogatást nyújthatunk a gyülekezeteknek, és eddig lehetetlennek gondolt álmokat valósíthatunk meg. Isten épp a mi korszakunkban élő embereknek adta meg terveinek beteljesedését. A megújult egyházkerületi közgyűlés nem tehet mást, mint hogy folytatja, amit elkezdett” – hangzott el. Kató Béla hozzátette: ha nincs béke, egyetértés, összefogás az egyházban, a kisebbségi létben sincs megmaradásunk, és a jövőre tekintve a Heidelbergi Káté első választát bízta a közgyűlés tagjaira.

A választás alkalmával a püspökhelyettes Kántor Csaba udvarhelyi esperes, a generális direktor Szegedi László brassói lelképásztor maradt, főgondnoknak Ambrus Attilát, Tőkés Zsoltot és Dézsi Zoltánt választották. További tisztségviselők: Páll István presbiteri főjegyző, Juhász Ábel lelkészi aljegyző, Bozsoki Zoltán presbiteri aljegyző, dr. Bekő István Márton katekétikai előadó, Péter Éva egyházzenei előadó, Ruzska Sándor ifjúsági előadó. Az igazgatótanács lelkészi tagjai: Batizán Attila, Szatmári Szilárd, Németh Zoltán János, Vajda Dániel, Sebestyén Ákos, dr. Kolumbán Vilmos József. Az igazgatótanács presbiteri tagjai: Ósz Sándor Előd, Bíró Béla Dávid, Jakab István, Ladányi Árpád, Bozsoki Zoltán, Floriska István.

| BEREKMÉRI GABRIELLA |

ENSZ-megbízott járt Kolozsváron

Fotó: Mihály László

Fernand de Varennes, az ENSZ kisebbségügyi különmegbízottjával találkoztak december 5-én a történelmi magyar egyházak vezetői a Vallásszabadság Házában, akik az egyházi javak visszaszolgáltatásáról tájékoztatták a különmegbízottat. Az Erdélyi Református Egyházkerületet Kató Béla püspök és az egyházkerület ügyvédje, Veress Emőd képviselte a találkozón. Kató Béla püspök elmondta: a visszaszolgáltatási folyamat teljesen leállt, a román állam a saját törvényeit sem tartja be. Az állam bíróság elé citálja a javaikat visszakérő egyházakat, és ott próbálja visszavenni, amit egyszer már visszaadott. A püspök szerint ez veszélyes precedens, hiszen ahogy a Református Székely Mikó Kollégiumot visszaállamosították, úgy az állam más ingatlanokat is visszavehet ugyanezzel a módszerrel, ennek pedig súlyos következményei lehetnek.

A keresztyén értékrend szolgálatában

1. | – Nagy kihívás, nemes feladat új iskolát alapítani...

– Miskolcon 1560 óta folyamatosan működött református gimnázium négyszáz éven át. 1948–1993 között szünetelt az egyházi oktatás, amely a kommunista rendszer bukását követően újraindult. Miskolci iskolánkban jelenleg 18 osztályban összesen 640 diák tanul. Felső-Magyarország több mint százhusz településéről érkeztek, közülük 230-an bentlakók. Folyamatos cserediák-kapcsolatot ápolunk mind a tizenhat, anyaországon kívüli református gimnáziummal, így a hat erdélyi és a három partiumi középiskolával is. Nemrég ünnepeltük a negyedszázadot, és beszámoltunk arról, hogy az épület teljesen felújult. Uniós pályázattal és a magyar kormány támogatásával a jövőben uszoda és tornacsarnok épül fel.

– A 20. század elején kétezer református oktatási intézmény működött az akkori Magyarországon, aztán bekövetkezett Trianon, és később a kommunizmus felszámolta e jól működő iskolahálózatot. Jelenleg milyen a református oktatás helyzete?

– A református egyház történelme során a létszámát meghaladó arányban vette ki részét a felekezeti oktatásban. Például Erdélyben a hagyományok alapján a felekezeti iskolahálózatnak a fele protestáns, többnyire református volt, a másik fele nagyrészt római katolikus. Jelenleg Erdélyben 48 helyen zajlik református nevelés, ami fokozatosan bővülni fog a magyar kormány által beindított óvodaprogram által. Néhány év alatt a Kárpát-medencében száznál több óvoda épül fel. Magyarországi adatok alapján az óvodák 10 százaléka, az általános iskolák 17 százaléka, a gimnáziumok 26 százaléka egyházi fenntartású. Ma a Kárpát-medencében mintegy 450 oktatási intézmény működik, ebből 65 református kö-

zépiskola. Vagyis naponta 75–80 ezer gyermek jár református intézménybe. Megjegyzem, sok településen nincs ugyan református iskola, de mindig létezik egy legközelebbi helyiség, ahol valamilyen formájú református oktatás működik, amihez lehetséges kapcsolódni.

– Mennyiben más a református oktatás?

– Amikor a felekezeti iskolák a fénykorukat éltek, semmilyen jelzöt nem írtak a nevelés szó elé. Mi ezt a vitathatatlan értékrendet visszük tovább, miközben azt valljuk, a nevelés felelőssége megosztott a család, a gyülekezet és az iskola között. Fontosnak tartjuk a hiteles személyes példamutatást abban a világban, ahol a becsületes keresztyén életre való nevelés egyre nehezebbé válik. Több magyarországi kutatás igazolja: az egyházi iskolák végzettjeinek az értékrendje szilárdabb, tisztességesebben dolgoznak, van jövőképük. Talán ennek is köszönhető az a példátlan állami támogatás, amit bibliai alapú tanterv készítésére irányoztak elő. És bár a régi rend felbomlott, a kölcsönös bizalomra és együttműködésre alapozó társadalmi tőke szerepe nem változott, amit az egyház inkább képviselni tud.

– Melyek a legnagyobb kihívások?

– Sajnos múltbeli örökség, hogy nincs elég hiteles keresztyén pedagógus. Az utánpótlás igen nagy feladat, aminek a Károli Gáspár Református Egyetem, valamint a debreceni és a nagykőrösi tanítóképzők igyekeznek eleget tenni. Ráadásul az egyre nagyobb befolyásra törekvő Nyugat-Európa ma már nem keresztyén, csak keresztyén gyökerű. A globalizáció hódítása azt eredményezi, hogy az egyes közösségek leginkább a maguk zártóságában képesek megőrizni az evangélium tisztességét.

– Egyházkerületi főgondnoknak 2002-ben választották meg, jövőre jár le utolsó mandátumod. Milyen összegzést végeznél?

– Feladatmegosztás tekintetében az egyházkerületi intézmények tartoznak hozzám. A Tiszáninneni Református Egyházkerület a legnagyobb református intézményfenntartó 16 oktatási egységgel az óvodától a szakközépiskoláig. Emellett az ifjúsági ügyek koordinálásában is részt vállalom. Az ifjúsági misszió szervezeten zajlik, van Tirekifi (ez a neve az egységes ifjúsági szerveződésnek), amely új irodát kapott Miskolc belvárosában, és sokféle programot biztosít a város fiataljainak. A kerületben évente kétszer nagyszabású lelkes-presbiteri konferenciát szervezünk. Feladataim közé tartozik a Kárpát-medencei református oktatási alap kezelése. Először 2009 adventjében szerveztek adománygyűjtést a diákok, azóta hagyománnyá vált. Az összegyűjtött pénzhez ugyanannyit hozzátesz a püspökség. A végső összeg, mintegy 27 millió forint, pályázat útján a határon túli intézmények között kerül szétosztásra.

– Mennyire egységes a magyar reformátusság?

– Az utóbbi évtizedben látványosan fejlődött a magyar reformátusok Kárpát-medencei egysége, és bár mindenki a saját gyülekezetében dolgozik, tudjuk, hogy egyik vagyunk. Ráadásul a Kárpát-medencei egység a nyugati szórványt is megmozgatta. Amerika, Kanada is kérte a csatlakozást, és ezáltal jobban odafigyelünk a tengerentúli református közösségre. Új jelenségként érzékelem ugyanakkor, hogy viszonylag nagyszámú református közösség jelent meg Európa nagyvárosaiban.

Egy közösséghez tartozunk, de ezt meg kell élnünk, és rendet kell teremtenünk a lelkekben, fejekben. Magyarországon ugyanis nem volt eléggé a köztudatban a magyar egység, a határon túli magyar közösségek léte. Ma már a magyar állam sokféle támogatást nyújt, hogy a határon innen és túl élők jobban megismerhessék egymást. Ilyen például a Határtalanul program. Fontos tudatosítani: a közösség a személyes kapcsolatokon keresztül épül, fizikailag is fontos a találkozás, a közös élmények és programok lebonyolítása. Reménység szerint idén Debrecenben sor kerülhet a magyar református egység tíz évvel ezelőtti megteremtésének évfordulós megünneplésére.

– Fontos az egység tudata és megélése, de a hívek számára az sem elhanyagolható, hogy tömegeket felvonultató egyházi rendezvényeken sajátos közösségi élményekben részesülhessenek. Erre adott alkalmat a 2017-es esztendő.

– A fél évezredet ünneplő reformáció emlékévében valóban dömping volt különböző rendezvényekből, de más-más résztvevői kört érintettek az egyes események, amelyek a hívek nagy tömegeit megmozgatták. Jó értelemben demonstratív a külvilág számára megmutatni, hogy a Kárpát-medencei reformátusság erős közösség. Feledhetetlen számomra a kolozsvári emlékünneplés, amikor ötszáz palástos lelkes a Farkas utcából átvonult a teológiára. Ilyet Magyarországon nem lehet átélni.

– Munkában mennyire segítenek az erdélyi gyökerek?

– Amit a magyarországiaknak újra kellett tanulniuk, az nekem természetes volt. Örülök, hogy Isten fel tudott használni abban, hogy híd szerepet tölthettem be az egységes magyar református anyaszentegyházban.

ÁBRÁM TIBOR hitélete, keresztyén neveltetése családi örökség, hiszen édesapja Kőszegremete, Máramarosziget, Biharpüspöki lelkésze volt, majd a család magyarországi áttelepedését követően Püspökladányban vonult nyugdíjba. Ábrám Tibor Szatmárnémetiben érettségizett, majd Kolozsváron fizikusi diplomát szerzett. Házasságát követően (1985) Miskolcra került, felesége odavalósi, hat gyermekkel áldotta meg őket Isten. Kezdetben a miskolci egyetemen oktatott, majd a rendszerváltást követően teljes odaadással egyházi szolgálatra szegődött. Megbízást kapott a református gimnázium beindítására, amelynek azóta igazgatója.

Abrudbánya: egy 37 tagú gyülekezet tervei

1. | A tisztségviselőt sok helyi román lakos polgármesterként is szívesen látná a móc városkában, erre azonban Kopenetz Loránd nem vállalkozik. Azt mondja, neki bőven elegendő a gyógyszerterápiát működtető vállalkozása, az egyházi munkája, az Abrudbányai és Verespataki Magyar Kulturális Egyesület igazgatása, illetve a helyi RMDSZ-ben betöltött tisztsége.

Amennyire nem szokványos a mai világban a főgondnok és egyházmegyei tanácsos szer- teágazó önkéntes munkája, hasonlóan nem mindennapi döntés Ladányi Sándor részéről, hogy a Nagyenyed melletti Enyedszentkirály parókiáját hátrahagyva tavaly egy aprócska szórványgyülekezet mellett kötelezte el magát. „Lorándot régóta ismertem, ő hívott többször is, míg végül elhatároztuk a feleségemmel, hogy elvállaljuk, és ideköltözünk” – magyarázza a lelkész, aki két fiát a nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégiumba járattja, hiszen a településen már több évtizede nincs magyar oktatás.

Nyomasztó múlt

Aki az erdélyi történelem dolgai felől érdeklődik, jól tudja, hogy a Mócvidéken előbb a Horea-féle magyar népiirtás söpört végig a 18. században, majd 1849-ben Avram Iancu vezetésével szintén a feltüzelt mócok támadtak rá tucatnyi magyar településre. Abrudbánya utolsóként esett áldozatul a népiirtásnak, amelynek emlékét emléktábla örökíti meg a református templombelső falán. A lelkész szerint nem lehet mindig ezzel a múltbéli örökséggel élni annál is inkább, mert már az 1867-es kiegyezés előtt kialakult az a fajta egymás mellett élés az aranykitermelésből meggazdagodó bányavároska lakói között, amely ma is jellemző. A két világháború között még egy erős és összetartó magyar közösség élt itt, zömében kisiparosok és bányamunkások. Az igazi romlás a kommunizmusban kezdődött el, amikor megszűnt a magyar oktatás, és az itt élő magyarság közül

sokan elmentek, elköltöztek más vidékekre. 1976-ban üresedett meg a református lelkészi állás, a parókiát „államosította” a polgármesteri hivatal, az embereknek így az egyház sem maradt meg menedéknél. A rendszerváltás után hat évnek kellett eltelnie, amíg újra állandó lelkésze lett a gyülekezetnek Baumann Ferenc személyében, akit pár év múlva Gábor Ferenc követett, és utána került a gyülekezetbe 2017-ben Ladányi Sándor.

Mócvidéki magyar napok

Az utóbbi húsz év kitartó építkezésének meglátszanak az eredményei. A gyülekezet visszaigényelte és visszakapta ingatlanjait. Az első két pusztítás után a harmadjára felépített református templom a 19. század végén már úgy készült el, hogy támpilléreit meghosszabbítva 300 négyzetméter üzemhelyiséget építettek a templom köré, hogy annak bevétele tartsa el az egyházközösséget. Az elődök előrelátóak voltak, hiszen a város központját uraló egyházi tulajdonú üzletek visszaszerzéséből akkora bevétele van az egyházközösségnek, hogy a lelkészi fizetés mellett a különböző javításokat, a gyülekezeti kirándulásokat és egyéb kulturális rendezvények költségeit is fedezni tudja. Kopenetz szerint a papi laknak és a többi épületnek a visszaszerzése csak úgy volt lehetséges, hogy a város vezetősége partnert látott a magyarságban. Ezért a magyarság is sokat tett, hiszen 2010 és 2014 között a város főterén minden évben magyar napot tartottak, a gazdag zenei rendezvény keretében pedig ezer adag gulyást osztottak ki a résztvevők között. A magyar napok sorozata annyira megtetszett a mócoknak, hogy később már a polgármesteri hivatal támogatta. Ma már kisebb körben, a parókia udvarán tartják meg, mert az utolsó főtéri rendezvényük akkoráig terebélyesedett, hogy a maroknyi magyarság ember hiányában nem tudta folytatni. De megtartják az abrudbányai farsangi bált, amelyre a helyi ma-

Fotók: Makray József

gyarság mellett sokan jönnek Nagyenyedről és Gyulafehérvárról is, zömmel románok.

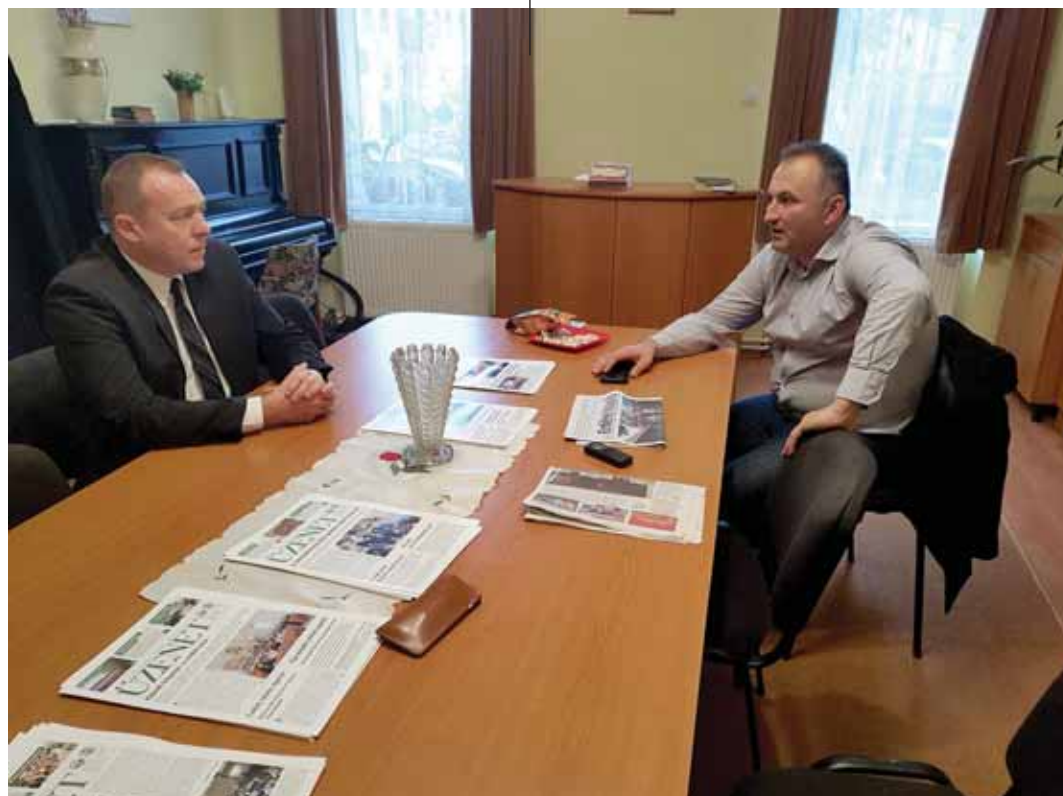
Magyarnyelv-kurzus a parókián

Az abrudbányai református gyülekezet olyan sokszínű, mint a helyi magyarság. Már nem mindenki beszéli anyanyelvét, mégis szívesen eljön a templomba, mert reformátusnak tartja magát. Ladányi Sándornak nem jelent gondot, hogy az ígét románul is felolvassa, illetve a prédikáció végén románul is összefoglalja az elmondottakat. A bibliai tanítást vallja, miszerint a hit hallásból van. „Egy dolog, amikor az ember románul elolvassa a prédikáció szövegét, vagy a lelkész személyesen megszólítja őt azzal, hogy hozzá beszél” – magyarázza a lelképásztor.

Az elmúlt években a magyarnyelv-tanulás szempontjából is sokat tett az egyház. Délutánonként rendszeresen foglalkozik a román osztályba járó magyar gyerekekkel, de azoknak a felnőtteknek is tartottak magyar kurzusokat, akik magyar állampolgárságukat igényelték vissza. Első nekifutásra soknak nem sikerült, de a főgondnok nem hagyta annyiban, és a magyar leszármazottak közül végül mindenki megtanult annyira magyarul, hogy letehetette a magyar állampolgársági esküt.

Az estebe nyúló beszélgetésen a lelkész és a főgondnok az Aranyos-völgyi magyar turizmus fellendülése kapcsán meséli terveit. Nemcsak Abrudbányán szeretnék egyházi szálláshelyen vendégül látni az ide látogatókat, hanem a magyar hívek nélkül maradt Verespatak parókiáját is felújítanák.

Ahogy hallgatott őket, olyan érzésem támad, mintha egy nagy gyülekezet képviselői beszélnének terveikről. Abrudbánya maroknyi magyar közössége élni akar.

Ladányi Sándor lelképásztor és Kopenetz Loránd gondnok a szórványmagyarság érdekeit tartják szem előtt

Kereszt(yén)rejtvény

	2	TÜKÖR- SZÓ	BEC- ILONA	SZÜZ (LAT.)	ANTONOV	A SÓR „ATYJA”	NEGYED NÉGY!	SVÉD POLIT. VOLT	GYÚJTÓ- BOMBA	ÜRES TELEK!	HENRY	KÖLTŐ (LÁSZLÓ)	IPARI NÖVÉNY	AM. TAG- ÁLLAM	CSONT (ORV.)	ZÜGNI KEZD!	VÁLA- SZOL	TOVA	LIMES (RÓV.)	
1																				M
FEHÉR POSZTÓ							HÁZIKÓ RÓMAI EGYES				MINŐSÉG- ELLENŐR ÉJ- FÉLIG					... KAZAN; FILMR. VÉR- PÁLYA				
TÉVE- SEN JEGYEZ					RÖVID- LÁTÓ (ORV.) BEKÖT!				NÉMET ÍRÓ ROMLIK AZ IZZÓ					LÉTEZIK NEM KELL TÖBB				OLDALT MEGÉG! FILMSZ. (SEAN)		
LAKAT- LAN!			KIS CSOMÓ VÁR- MEGYE V.				FELTÖR (FORRÁS) IND. SZÓ						GYAKOR- LÓTÉR DIÓDA- TÍPUS						UGYAN! BIBLIAI BARKÁS	
EGY A VÉGE!	... DEREK BUM- FORDI				HISZTI ÍRÓ (LÁSZLÓ)						IZRAELI LÉGIT. RAKÉTA REGÉNY					ALÓL HOMOK- SZEMEK!				
CZUCZOR ÁLNEVE				FÉRFI- NÉV ZÜGNI KEZD!								HUNOR ANYJA JAPÁN VALLÁS							SZÓLO- FAJTA DÉL	
A DZSUN- GEL FIA							LITER TARTÓ- RÉSZ!		3 A TANK RÉSZE!											
ANGOL NÉVELŐ				MIAN- MAR (RÉG) ÁGYLÁB!							SZOLM. HANG FÉLBE!									
	H																			

„Ám az Isten így szól hozzá:
Esztelen, még az éjjel visszakerik tőled lelkedet.
Amit gyűjtöttél, kire marad?
– Így jár az, ... (folytatás a fősorokban).

Készítette CSATLÓS JÁNOS |

Gasztrosarok

Sült lazac pirított zöldségekkel és mustáros besamelmártással

A halas ételek igen divatosak újév tájékán, de nem is a szokások vagy babonák miatt érdemes fogyasztani, hanem az ünnepek alatt megterhelt szervezetünk „pihentetéséért” is. A rengeteg zsíros és cukros étel után a zöldség, hal és könnyű mártás kombinációja nemcsak energiával tölt fel, hanem a lelassult emésztésben is segíthet.

Hozzávalók két főre:

kb. 350-400 dkg lazac (lehet pisztráng is vagy más kedvelt hal), 1 kisebb darab cukkini és padlizsán, 6 nagyobb fej csiperkegomba, 2 kisebb darab édesburgonya, 1 kápiapaprika, 1 paradicsom, 5–6 szál zöldbab, oregánó, só, bors ízlés szerint, olívaolaj a sütéshez

A mártáshoz:

5 dl tej, 2 evőkanál liszt, csipetnyi szerecsendió, 2–3 evőkanál vaj, fehér bors és só ízlés szerint, 2 teáskanál mustár, kevés citromlé (1 teáskanál)

Elkészítés

A zöldségeket lehetőleg egy wokserpenyőben pirítsuk magas hőfokon, kevés olívaolajon. Kezdjük előbb a paprika, a gomba és a zöldbab lepirításával, ugyanis ezeknek kicsit több idő

kell. Vágjuk tetszőleges darabokba, majd miután felforrósodott az olaj, süssük kb. 5 percig, majd jöhet hozzá a padlizsán, cukkini, édesburgonya és paradicsom, szintén tetszőleges formára vágva.

Az egészet még 6–7 percig süssük, de nyugodtan kóstolgassuk közben, és ellenőrizzük, mikor van kész. Közben fűszerezzük is. Ha nincs wokserpenyőnk, akkor sütőben is piríthatjuk, előtte forgassuk át a zöldségeket olívaolajban, fűszerezzük az egészet, és mehet is sülni.

A halat süthetjük grillserpenyőben, de sütőben is szépen megsül, csak vigyázzunk, ne

száradjon ki, lehetőleg alufóliát tegyünk rá az elején, és úgy süssük negyedóráig, majd levéve pirítsuk készre. Hogy biztos ne száradjon ki, meglocsolhatjuk kevés vajjal 5 perccel a sütés letelte előtt. Ha füstölt lazacot veszünk, akkor azt nem kell sokáig sütni, csak annyira, hogy legyen szép piros kérge.

A mártásnál tegyünk egy nagyobb lábast a tűzhelyre, és olvasszuk meg benne a vajat, majd jöhet rá a liszt, és kavargassuk csomómentesre. Közben adagolhatjuk hozzá a tejet. Kis lángon készítsük, hogy ne kapjon oda, majd amikor elvegyül a liszt, és már folyósabb az állaga, akkor emelhetünk a hőfokon. Tejfőlszerű, krémes állagot kell kapnunk.

Amikor kész lett, fűszerezzük és tegyük bele a mustárt, valamint a citromlevet.

A tálalás mindenkinek a saját fantáziájára van bízva, ahogy a zöldségek és a hal kiválasztása is, mindent szabadon ki lehet választani ízlés szerint.

| SZABÓ ANITA |

Jómód vagy jó modor? Ha akarod, van szabadulás!

Tanulságos ifjúsági nap Ikafalván

Függőségek – ez volt nemrég az ikafalvi ifjúsági nap témája. Bardócz Csaba lelkipásztor áhítatával vette kezdetét az esemény. A lelkész hangsúlyozta, mindenkinek vannak függőségei. Arra kell vigyázni, hogy a függőségünk ne káros szenvedély legyen, hanem valami olyan, ami előrevisz, ami jó irányba mozdítja el az életünket. Azt, hogy a káros szenvedélyek lényegében hova vezetnek, és milyenek lehetnek, egy szemléletes példával is illusztrálta. Egy ember egy magas épület tetejéről zuhan le. Félúton odakiált egy barátja, hogy miként érzi magát. Jön a válasz: nagyon jól! A zuhanás végén, hogy milyen állapotban lesz, azt nem kell részletezni. A káros szenvedély is egyfajta „zuhanás”, „repülés”. Pillanatnyilag úgy tűnik, jól

vagyunk, de kicsit „lennebb”, már egészen más közérzet „vár”.

A ráhangoló, csapatösszerázó játék után Kozma Ferenc és Katona Attila a Bonus Pastor Alapítványt képviselve tartottak előadást, ami messzemenően leköötötte a jelenlévők figyelmét. Az egyikből kiderült: egy „alkoholista karrier” sem úgy indul, hogy én alkoholista akarok lenni. Sok olyan szakma van, ahol a töltögetés szinte hozzátartozik a mesterséghez. A dísznövágónak, az erdésznek, a napszámosnak, az egészségügyi szakembernek, az autószerelőnek, a háztartásban bármilyen szerelést végzőnek, de még a lelkipásztornak is családlátogatáskor vagy a papnak házszeneléskor munkája elvégzése után tölteni szoktunk. Felső-Háromszéken

ez a tisztelet jele is. Sokszor úgy viszonyozzák: köszönöm a „tiszteletet”. Nos az ilyen „tisztelet”, töltögetés odavezethet, hogy az a személy, aki ezt elfogadja, hozzászokhat a szerhez, és észrevétlenül kialakulnak a függőség jelei, tünetei. A spirálból pedig már nehéz szabadulni. Természetesen a felelősség elsősorban azé, aki elfogyasztja, de vigyázzunk, hogy mihez járulunk hozzá.

Egy másik oka a káros szenvedélyek kialakulásának a szeretet, odafigyelés, törődés hiánya lehet. A szeretetet kisgyerekkorban is meg kell adni a gyermeknek, serdülőkorban pedig elengedhetetlen. Ha a szülő nincs ott a gyerekkel, hanem egész nap a pénz keresésével vagy éppen saját káros szenvedélyével van elfoglalva, akkor a gyerek könnyen máshol keresheti meg az „odafigyelést”. Ha pedig a szülő külföldön van még több pénzt keresni, akkor még nagyobb veszélynek teszi ki a gyermekét. Sok „egyik szülő külföldön dolgozik” típusú családi történet melegágya a gyerek drog-, játék- vagy alkoholfüggőségének.

Figyeljünk oda, mit akarunk adni a családjainknak: sok pénzt vagy egészséges önértékelésű gyereket? És arra is, mit tanítunk a gyerekeknek arról, hogy az életben mi a fontos, mit tegyen az első helyre: a jómódot vagy jó modort?

A káros szenvedély kialakulásának a fentiek mellett más oka is lehet. Ha már kialakult, azt is tudni kell, hogy van lehetőség a káros szenvedélyek elhagyására is. E tekintetben a Bonus Pastor Alapítvány tevékenysége az, amiről mindenkinek tudnia illik. Szakmai tudásban, tapasztalatban és jó eredményekben egyaránt ők azok, akik kiemelkednek a hasonló tevékenységet folytatók köréből. Ha bárkinek segítségre van szüksége, bizalommal keresse a hozzá legközelebb álló református lelkipásztort, és biztos megtalálja az utat a leghatékonyabb segítséghez. Az alapítványnak a legfontosabb elvárása a gyógyulni szándékozótól ugyanaz, amit Jézus is elvart a hozzá gyógyulásért kopogtatóktól: akarjon meggyógyulni! Jelentkezzen, és a többit Istenre lehet bízni.

| IRES |

Jobb volt, mint egy rock- vagy popkoncert!

A kolozsvári kollégium kórusa Gyaluban

Már alig vártam az istentiszteletet, ugyanis a Kolozsvári Református Kollégium híres kórusa készült megmutatni ének tudását a gyalui templomban. Jeles nap volt ez gyülekezetünk életében. Sokan jöttek el erre a rendezvényre, minden pad megtelt. Az énekhar tagjai negyvenhárman voltak, elkísérte őket Székely Árpád karnagy, a kollégium igazgatója is, valamint gyülekezetünk lelkipásztorának volt osztályfőnöknője. Amikor a templomba beléptem, mosolygó fiatalok derűje fogadott. A kórus nagy létszámát látva még izgatottabb lettem, előre tudtam, hogy koncertjük gyönyörű lesz.

Istentisztelet után rendhagyó módon kezdődött a várva várt koncert. A kórus tagjai énekelve vonultak ki a padokból az úrasztala elé. Rendezett sorokban álltak ki a gyülekezet elé, szólamok szerint, látszott, még a kivonulást is gyakorolták. *Mindig velem, Uram, mindig velem* – hangzott a jól ismert ének, s mégis másképp csengett. Mennyeien. Egyszerű s mégis lehengerlő kezdés volt. Kíváncsi lettem, mi következhet ezután. Érdeklődve vártam a folytatást, akárcsak a többiek. Már le sem tudtam venni rólok a szememet. Az egész koncert alatt elbűvöltnék éreztem magam. Jobb volt, mint egy rock- vagy popkoncert! Ahogy a végén Nyeste Csaba lelkipásztor fogalmazott: a kórus szolgálata során minden olyan pontosan működött, mint a svájci óra. Megható pillanatokat éltünk át, amikor lelkipásztorunk kihívta a padból volt „osziját” a karnagy mellé, s felolvasta Ady Endre *Üzenet egykori iskolámba* című versét, megköszönve a kollégiumi éveket. Ezt követően gyülekezetünk vallásórás gyermekei is bebizonyították: van hangjuk, és tudnak énekelni. Ügyesek, bátrak és aranyosak voltak,

látszott, hogy sokat foglalkozik velük lelkipásztorunk. Az ünnep végén a templomból átmentünk a kultúrotthonba, ahol szeretetvendégségre került sor. Az asztalnál is gyönyörűen énekeltek el a székely asztali imát: *Ki asztalt terítesz az égi madárnak...* Jól éreztem magam az ünnepélyen, s remélem, sok ilyen élményben lesz még részünk.

| HARASZTOSI TÍMEA konfirmandus |

Pályi József maradt az elnök

A Presbiteri Szövetség tisztújító közgyűlése Marosvásárhelyen

Az egyházkerület Presbiteri Szövetségének (PSZ) tisztújító közgyűlésére került sor december 7–8-án a marosvásárhelyi Szabadi úti gyülekezet Juhász András tanácstermében. A találkozó áhítattal kezdődött, amelyet Bárócz Huba házigazda lelképásztor tartott, majd a jelenlévők csendben, főhajtással emlékeztek a nemrégiben

elhunyt Pap Géza püspökre, valamint a nagyenyedi PSZ hajdani elnökére, Mucsi Lászlóra. Ezt követően az egyházkerület presbiteri szövetségének elnöke, Pályi József számolt be a szövetség gazdag 2018-as tevékenységéről felhívva a figyelmet Visky Sándor Béla nemrégiben megjelent könyvére, amely a *Megtartó ismeret* címet

viseli. Ferenci István alelnök beszámolójában kiemelte a presbitertovábbképző alkalmak, táborok fontosságát, majd Halmágyi Sándor titkár a szövetség pénzügyi helyzetét ismertette.

A választóbizottság kinevezése után a 15 egyházmegye képviselői leadták szavazataikat az egyházkerületi tisztségekre jelölt személyekre. Az egyházmegyei elnökségek szavazása és a szavazólapok összesítése után hat évre a következők kaptak megbízást: Pályi József elnök, Ferenci István alelnök, Halmágyi Sándor titkár, Bíró Béla és Horváth Miklós elnökségi tagok, illetve Szedilek Csaba és Vass Vince Ferenc póttagok. A kétnapos közgyűlés során a jelenlévők az egyházmegyék (brassói, dési, erdővidéki, görgényi, hunyadi, kalotaszegi, kézdi-orbai, kolozsvári, kükküllői, maros-mezőszéki, marosi, nagyenyedi, sepsi, székelyudvarhelyi és tordai) presbiteri szövetségeinek éves beszámolóit is meghallgatták.

A szombati nap Csáky Tünde marosvásárhely-vártemplomi lelkész nő tartott áhítatot. Ezt követően a közgyűlés egy öttagú bizottságot jelölt ki, akik a következő közgyűlésig begyűjtik az alapszabályzat módosítására, illetve kiegészítésére beérkező javaslatokat, majd azokat szakszerű elemzés után beillesztik annak tartalmába. A 2019-es esztendőre vonatkozó események, programok megbeszélése után Ferenci István alelnök javaslatára a gyűlés résztvevői gyűjtést szerveztek a nemrégiben leégett nyáradszentimrei gyülekezeti otthon újrapítésének megsegítéséért, valamint arról határoztak, hogy az egyházmegyei szövetségek saját alapjukból további pénzüsszegekkel támogatják a károsultakat.

| NEMES GYULA |

Presbiteri konferencia Magyarlónán

A Kalotaszegi Egyházmegye Presbiteri Szövetsége Magyarlónán a közel-múltban szervezte meg konferenciáját. Máté János helyi lelképásztor áhítatát követően bemutatta a 1113 lelkes gyülekezet templomát, amely már 1334-ben állt, 1560-tól evangélikus, majd 1564-től református templomként biztosított hajlékot a hívek számára. Örömmel vettük tudomásul, hogy a városhoz való közelség miatt a fiatalok nem vándorolnak el, sok gyermek tartozik a gyülekezethez, és látogatja a vallásórákat. Az egyházmegye vezetősége nevében Jakab Mihály bánffyhungyadi lelképásztor köszöntötte a jelenlévőket. Az egyházmegye PSZ-elnöke, Gál Máté István üdvözölte a jelen lévő presbitereket és vendégeket. Pályi József, az EREK PSZ-elnöke elmondta, mindig örömmel jön az egyházmegye presbiteri szövetségének rendezvényeire, és buzdította a jelenlévőket is, hogy „örüljünk, hogy együtt lehetünk, és szolgálhatjuk az Urat!”

Áldás, békesség Istentől – hangzott dr. Tóth János Békés megyei PSZ-elnök köszönete, aki szeretettel hozta a magyarországi PSZ elnökségének köszöntését és szeretetteljes üdvözlését. 2015 óta hivatalos együttműködés van a két egyházmegye PSZ-e között. Azóta a lehetőségekhez képest igyekeznek találkozni, egymás konferenciáin részt venni.

A szünet után a jelenlévők érdeklődéssel hallgatták dr. Visky S. Béla teológiai tanár előadását, aki három gondolat körben építette fel a mondanivalóját. Egyrészt beszélt a presbiteri tisztségről a Szentírás alapján. A presbiter megbízható és hiteles ember, aki képes arra, hogy meggyőzze az ellenkező állásponton lévőket. Az evangélium szolgálata nincs meg áldozathozatal nélkül. A gyülekezetek élete állandó lelki harc! Másrészt

bemutatta a *Megtartó ismeret* című könyvét, amely az egyházkerület felkérésére született meg, s amely a keresztyén ember kérdéseire választ adó könyvecske. Harmadrészt feltette a kérdést: mit mondhatnánk mi ma, egyszerű keresztyén emberek, ha valaki azt mondja, sorold fel azokat a tapasztalatokat, amelyek odavezettek, hogy hívő embernek nevezd magad? Az mondhatja ki, hogy „hívő keresztyén vagyok”, aki nem azért állítja, mert beleszületett, hanem azért mert ismerete és hite is van.

Az előadás után Gál Máté István elnök ismertette a 2018-as esztendő tevékenységeiről szóló beszámolóját, ezt követően a presbiterek az imateremben nagy szeretettel vendégelték meg a jelenlévőket.

JÁNOSI ÉVA GYÖNGYI

Szomorú szívvel, de Isten akaratában megnyugodva tudatjuk, hogy

Nagy Mihály

nyugalmazott lelképásztor

2018. december 3-án, életének 91. évében visszaadta lelkét Teremtőjének. Kóboron, majd nyugdíjazásáig Széken szolgált. Temetésére december 6-án került sor a szárazajtai református templomból.

Hibaigazítás. Karácsonyi lapszámunkban Fazakas Csaba-Árpád Kolozsvár-kerekdombi lelképásztor neve helytelenül jelent meg. Az érintett szíves elnézését kéri a szerkesztőség.

ÜZENET

ISSN 1223-8848

Az Erdélyi Református Egyházkerület gyülekezeti lapja

A szerkesztőség címe: 400158 Kolozsvár, Eötvös utca (str. Constanța) 1-3. sz.

Telefon: 0731-019404 • Drótposta: uzenet@reformatus.ro

http://www.reformatus.ro/uzenet.html • Főszerkesztő: Somogyi Botond

Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. • A lapban megjelent cikkek nem feltétlenül a szerkesztőség véleményét tükrözik.

Tipográfia: IDEA PLUS

Készült az Erdélyi Református Egyházkerület Misztótfalusi Kis Miklós

Sajtóközpontjának nyomdájában • Felelős vezető: Dávid Zoltán

